N°. 86. **A°. 1838.**

ZATURDAG, den 27sten OCTOBER.

Nieuwe Surinaamsche Courant.

Buitenlandsche Nieuwstijdingen.

Nederlanden.

HOORN, 7 Augustus.

Groot is de rouw onder de ingezetenen over het verlies onzer fraaije kerk, het grootste sieraad dezer stad. De belendende huizen hebben niet geleden hoezeer de vrees aanvankelijk groot was. De kerk is geheel uitgebrand en maakt eene ontzagwekkende vertooning, daar het metselwerk, van alle plaister en sieraden ontbloot, het bewijs oplevert van eene groote hevigheid; de klokken zijn in het schip der kerk nedergestort en verbrijzeld; slechts het praalgraf van den admiraal Pieter Floriszoon is nog gedeeltelijk in wezen, doch vermurkt, denkelijk ten gevolge van brandende balken als anderzins, welke daarop neêrgekomen zijn. — Het verlies der boekerij, hoe klein ze ook was is zeer te betreuren, dewijl er zich verscheidene zeldzame boeken in bevonden, als, onder anderen, een exemplaar van den Spieghel onzer behoudenisse, door Laurens Koster gedrukt, en dat voorzien was van eene aantekening van Jacobus Koning. Het verlies der bibliotheek moet worden toegeschreven aan de omstandigheid, dat de boeken allen met ketens aan de lessenaars waren vastgeklonken.

Met betrekking tot deze zoo ongelukkig vernielde hoofdkerk, leest men in de beschrijving dier stad, voorkomende in het 15de deel van het in 1744 door Isaäk Tirion uitgegeven werk: *De tegenwoordige staat alder volken*, nog de volgende bijzonderheden:

« De groote kerk staat tusschen de Kerkstraat en de Nieuwstraat. Het is een ruim en deftig kruisgebouw, dat 300 voeten lang, 120 voeten breed en 67 voeten hoog is. De middelkerk rust op 12, het koor op 14 pilaren. De toren dezer kerk is kunstig gemaakt en 179 voeten hoog. Behalve deze toren steekt er nog een net spitsje, ter hoogte van 40 voeten, uit het kruis der kerk. De groote kerk werd in den jare 1369 aangevangen, en aan den H. Joannes den Dooper en Cyriacus, immers aan den eersten, toegewijd. Voor dien tijd was er eene houten kerk te Hoorn geweest, die in den jare 1328 door de vlam verteerd was. Naderhand is de groote kerk van tijd tot tijd verbeterd, en na verloop van vele jaren eerst tot volkomenheid gebragt. In het jaar 1523 werd er het groote orgel in geplaats en in het jaar 1528 is de toren gesticht. In het jaar 1602 werd het nieuwe speelwerk in den toren voltooid. 's Jaars te voren was de groote brandklok die omtrent 5,200 ponden zwaar is, uit den toren, in het klokhuis, dat toen ook 24 voeten hooger gemaakt werd, overgebragt. In het jaar 1521 sloeg de bliksem in de kerk; doch de brand werd nog gelukkig geblusscht. Het springen van den kruisimbolen in den jare 1703 heeft ook eenige schade aan de groote kerk gedaan."

Frankrijk.

PARIJS, 11 Augustus.

In den bladen vindt men heden de toespraak door den koning aan de kweekelingen der kollegien van St. Louis, Versailles, en Rollin bij derzelver bezoek van het museum van Versailles, op den 9den dezer, gegeven. Dezelve trekt te meer de aandacht omdat de koning in de gelegenheid van den dag, de geschikte aanleiding vond, om op eene bijzondere wijs ook zijn persoon aan de groote historische herinneringen, welke de kweekelingen om zich zagen, te verbinden, en men in zijne woorden niet onduidelijk den last meende te bemerken, welken het koningschap hem te torschen geeft. Na de kweekelingen op al de grootsche geschiedkundige tafereelen, die hen ten voorbeeld moesten strekken, gewezen te hebben, vervolgde hij, op het daarover door de kweekelingen aangeheven geroep van: *leve de Koning!* »Dit gejuich treft mij; het is mij eene aangename voldoening. Zij is mij dubbel waard, wanneer ik denk, dat het heden de 9de Augustus is, .. Nu acht jaren geleden beantwoordde ik, jeugdige kweekelingen, op dezen dag, door mijne plegtige aanneming, aan den nationalen wensch die mij tot den troon riep, en bezwoer ik in den boezem der kamers de zoo roemrijk gewonnen wetten en vrijheden, die slechts onder het beschermend schild van den constitutionelen troon konden bevestigd worden, te handhaven en te verdedigen." Afgebroken door een nieuw gejuich, hervatte de koning daarna: »Ja, jeugdige kweekelingen, die overtuiging heeft mij tot de aanvaarding van de, door den nationalen wensch, mij opgedragene taak doen besluiten. Ik verberg u niet, dat ik, verre van dezelve te begeeren, dezelve met schrik aanschouwde; maar mijn geweten zegt mij dat ik mijn pligt gedaan heb; en wanneer ik den voorspoed van Frankrijk zie, de rust die de natie geniet, dan koester ik de hoop van geslaagd te zijn, en de taak bereid te hebben die gij. ook eenmaal zult moeten vervullen, door het ongeschonden handhaven onzer wetten en instellingen en door derzelver oprégte en kloekmoedige verdediging tegen de aanvallen van allen, wie ook, die ze ons zouden willen ontrooven." Na nieuwe toejuichingen, zeide de koning: »De geschiedenis zal mij oordeelen. Hetgeen ik sedert acht jaren gedaan heb, zal ongetwijfeld weder worden afgemaald in dit paleis, alwaar ik de herinnering verzameld heb van al hetgeen onze voorgangers roemrijks en nuttigs voor het gemeene vaderland gedaan hebben; en ik vertrouw dat het nationaal gevoel mij wreken zal voor al den laster, waarmede ik gedurende mijn leven ben overstelpt geworden, en waarvoor uwe toejuichingen mij reeds eene zeer zachte vertroosting zijn." Deze woorden werden door den koning met eene krachtige stem en op den toon der levendigste gemoeds-aandoening uitgesproken.

— De *Gazette des Tribunaux* geeft eenige nadere berigten omtrent de loopende geruchten wegens het maken en verkoopen van valsche staatsdocumenten. Zekere *Chaltas*, wiens naam bij de regtbank meermalen voorkwam ter zake zijner geschillen met den hertog *Karel* van Brunswijk, ten gevolge waarvan hij tot de betaling aan dezen eener schadeloosstelling van 20,000 fr. en een jaar gevangenis (un) veroordeeld werd, had, volgens het gezegd blad, vroeger betrekkingen onderhouden met een der oudste diplomatieke leden, eene kleine duitsche mogendheid te Parijs vertegenwoordigende, en in betrekking staande tot Z. M. den Koning der Nederlanden. Voor omtrent eene maand uit de gevangenis van Clichy gekomen, waarin *Chaltas*, wegens de geldelijke veroordeeling ten voordeele van den hertog van Brunswijk, gedurende drie jaren had moeten verblijven, had hij de toevlugt wederom tot zijnen ouden beschermer genomen en zich op nieuw met denzelven in betrekking gesteld. Laatstleden maandag werd de woning van *Chaltas* door de politie onderzocht, zijne papieren in beslag genomen en hij zelf, op de aanklagt van zich aan een komplot te hebben schuldig gemaakt, gearresteerd en buiten toegang gesteld. Voor den regter van instructie gebragt, zou *Chaltas* niet ontkend hebben bedrog te hebben gepleegd. »Het schijnt, zegt de *Gazette de Tribunaux*, dat hij, om in de oogen van zijnen beschermer zich als iemand van belang voor te doen, of om eenige andere reden, gevreesd heeft, zich, door middel van omkooping van ambtenaren, in het bezit eener geheime correspondentie te hebben gesteld, waarin, onzegtelijk zekere punten, de officiele nota's die tusschen de grogendheden, betrekkelijk de hollandsch-belgische zaak gewisseld werden, worden gelogenstraft. De zakegde diplomaat zou, naar die aanduidingen aan zijn gouvernement hebben gegeven, waardoor eene soort van verwarring en zekere belangrijke kwestien waren ontstaan, de oorzaak van het onverklaarbaar aanhoudend misverstand opklimmende, was men eindelijk achter het door *Chaltas* gepleegd bedrog gekomen. Men verklaart deze zonderlinge afgifte van stukken, eensdeels uit geldelijk gebrek, anderdeels uit de dwaze zucht om zich den schijn van belangrijkheid te geven. Het mandaat tot arrestatie is in een mandaat van bewaring veranderd, thans alleen onder vermoeden van afzetterij."

— Uit de engelsche bladen heeft men hier nadere bijzonderheden vernomen over de zaak der gefabriceerde valsche staatsdocumenten. Zoo men deze berigten kan gelooven, zou de levering dier documenten reeds van 1832 af en over zes onderworpen en staatsaangelegenheden loopen; de laatste was van den 28sten Julij ll. Een der voornaamste stukken was eene zoogenaamde depeche van den franschen gezant *Sebastiani* aan den graaf *Molé*, van voor de krooning der britsche koningin. Daarin wordt gezegd, dat lord *Palmerston* zijn verlangen had te kennen gegeven, dat de belgische kwestie wierd ten einde gebragt, ten einde men de aandacht geheel naar het oosten konde wenden. De zoogenaamde stukken zouden uit het ministerie van buitenlandsche zaken afkomstig zijn, door de nalatigheid van den chef eener afdeeling, welke eene zijner vertrouwde betrekkingen, bij zijn staap of afwezen, in de gelegenheid stelde om de gedachte stukken te copyeren, waarna zij in handen van de gezanten der grootmogendheden kwamen. De zaak zou, zoo men deze berigten verder geloven wil, aanleiding gegeven hebben tot de vertraging van de onderhandelingen der conferentie, op den 1sten Augustus ll.

— In het departement Lot et Garonne heeft een man, zich den mond, zoo ver open als hij gapen kon, met buskruid volgepropt, hetzelve aangestoken en zich

zoo de hersens uit het hoofd gejaagd; eene nieuwe uitvinding van zelfmoord, ten nutte van de liefhebbers die geen pistool of geweer kunnen bekostigen.

— In eenen particulieren brief uit Parijs leest men het volgende:

Indien ik heden nog eenmaal op de hertogin van Abrantes terug kom, dan geschiedt zulks op aanleiding eener zoo even eerst aan de dagbladen uitgedeelde brochure, die eindelijk in het openbaar de eigenbatige wreedheid aan de kaak stelt, waarmede de Parijsche wereld, die in de salons dezer dame aanstroomde haar in de bitterste ellende liet omkomen. Niet wegens 3000 fr. zoo als een Parijsche correspondent verhaalde, werden de meubelen in de kamer naast die waarin zij ziek lag, door de deurwaarders publiek verkocht, maar de schuld bedroeg slechts 400 fr. De eenige man, die in het *maison de santé* haar bezocht, was de aartsbisschop, die haar het laatste oliesel toediende. Ongeveer een zestigtal menschen vergezelden haar overschot naar het kerkhof, aldaar wilde de schrijver van gezegde brochure, de Professor van Roosmalen, eenige woorden, haar tot lijkrede spreken, toen men hem zeide, dat Victor Hugo en Alexander Dumas, de colypheën harer salons, redevoeringen willen houden: »Ik verschrik in mijne mijmeringen, zegt hij, toen ik de aarde op de lijkkist zag werpen; opeens wekte mij eene vreemde stem, die mij vraagde, wie onder de verse opgeschudde aarde lag; ik wierp mijne blikken in het rond, allen waren verdwenen: niemand had een woord gesproken! ik zag niets meer dan een slecht zwartbooten kruis, waarop ik met moeite de woorden: *ici —— Comnène —— duchesse d'Abrantes* —— las". Nog slechts eene maand vóór haren dood, dus vervolgt de schrijver, ontving de Hertogin, omringd door de schoonste bloemen en wierookgeuren in haren salons een talrijken hofstoet. Hertogen, markiezen, graven, generaals, gezanten, prefecten, dichters, geleerden, kunstenaars, allen streden om de eer, tot haar te mogen naderen, en waren trotsch haar de hand te hebben mogen kussen! Sedert haren dood zoekt men honderde voorwendsels, om zich vrij te pleiten, dat zij zoo verlaten werd; de een zegt: hij heeft niet gedacht, dat de ziekte zoo ernstig was; de andere meent haar niet in zulk eene verlegenheid gelaten te hebben; een derde zij heeft niets willen aannemen. Geheel Parijs kende haren toestand, maar deze schuldeischers schreeuwden te luide: met zand, neen geld, maar eerst toen zij wist dat zij dood was! Het geschrift van den Heer van Roosmalen, wiens naam zelfs niet eens van Franschen oorsprong schijnt te zijn, is, gelijk gij ziet, eene moedige handeling, en bezwaarlijk geloof ik, dat onze dagbladen hetzelve door uittreksels daarvan te leveren, ondersteunen zullen. Wat het verhaal van de laatste oogenblikken der hertogin nog treffender maakt, is, dat de schrijver, een door haar zelve geschreven opstel, betreffende hare geboorte, vooraf laat gaan.

Groot-Brittannie.

LONDEN, 12 Augustus.

Sedert het jaar 1814 herinnert men zich geene zoo kunstrijke, verrassende en werkingvolle zaalverlichting, als op Guildhall, bij het den kroningsgezanten, door de City, ter eere gegeven gastmaal, plaats greep. Toen het diner begon waren alleen de beide prachtvolle lichtkroonen aangestoken, die in November jl. tot het bezoek der koningin zijn bereikt geworden. Omstreeks het einde van den maaltijd liet zich derhalve reeds hier en daar een gesmoord meesmuilen opmerken, daarover dat bij het invallend avonduister voor geene betere verlichting was gezorgd. Spoedig daarop bleek het echter, dat daarbij alleen het doel bestond, om plotselijk eene des te grootere werking te weeg te brengen; want naauwelijks was de toast op het welzijn der Koningin ingesteld en het volkslied aangeheven, toen, als door den slag eener toovervoede, van de gothiesche vensterramen aan het einde der Hall en van de beide lichtkroonen een lichtglans uitging, die metterdaad eene elektrieke werking deed. Hadden tot nu toe de lichtkroonen als sterren gefonkeld, thans scheenen zij op eens in verblindende zonnen herschapen. Geheel het gezelschap geraakte in beweging en uitte luide deszelfs blijde verbazing over deze lichtzee. Om de illuminatie nog glanzender te maken, stroomden van alle wanden en gewelfbogen der Hall en van uit bare gothieke decoratien stralende gasvlammen uit. De gas-kompagnie had hier haar meesterstuk geleverd. Er worden gezegd 14,121 gasvlammen geblaakt te hebben, waarvan 1461 aan de beide lichtkroonen, 6600 aan de gothieke decoratien 1200 aan de oostelijke en 1200 aan de westelijke vensterramen, 225 rondom den koninklijken troon en 432 in de raadkamer. Ieder dezer vlammen verspreidde het licht van drie waskaarsen, zoodat de ligtglans daarbij zoo groot was, als of er 45,000 waskaarsen hadden gebrand.

— Eene zaak, die geen onbeduidend gesprek te weeg brengt, is de *felicitatiebrief*, die door den Sultan van Turkije aan H. M. ter gelegenheid haarer kroning toegezonden is. Die brief is in zijnen vorm en inhoud een merkwaardig document. Hij is 36 duim lang en 3 a 4 duim breed. De schoonschrijfkunst is er met groote zorgvuldigheid en smaakvol sierlijk in uitgeoefend, met de onderteekening des Sultans en met al de titulen van den zeer hoogen en magtigen Groot-Heer voorzien, die sedert onheugelijke tijden den hoofd-vertegenwoordiger des Ottomanischen hofs toekomen. Het papier is van uitgemeen fijne bewerking en zweemt op het aanzien naar pergament. Deze brief was in eenen omslag besloten en met des Sultans wapenstempel verzegeld, en dit alles wederom in eene beurs van karmozijn-rood laken. Deze laatste is rijk met goud versierd, en een kwast met snoer, van bijzonder kunstrijke bewerking en schoonheid voldoenden dit *nec plus ultra billet-doux*.

— Men weet dat de wagentrein, waarop de Maarschalk Soult en zijn gevolg zich bevonden, slechts dertig minuten noodig had om op den spoorweg den afstand van Manchester naar Liverpool af te leggen. Deze afstand bedraagt 31 Engelsche mijlen of 10 uren gaans en de snelheid was dus als van 20 uren in een uur, de grootste welke men tot nog op de spoorwegen erlangt heeft. Alle afstanden zouden verdwijnen bijaldien eene zoodanige, den wind overtreffende snelheid doorgaans aan te wenden ware. Doch buiten het gevaar, dat daarmede verbonden zou zijn indien men dezelve voor het gewone transport zou willen invoeren, zoude ook de hoogste transportprijs de kosten niet dekken, want bij eene locomotieve, die slechts twintig Engelsche mijlen ($6\frac{2}{3}$ uren) in het uur aflegt, bedragen de sleep kosten bereids 1 sh. 8 p. voor elke mijl. Niettemin blijft het merkwaardig, dat men het tot de hier boven bedoelde snelheid heeft weten te brengen.

Duitschland.

FRANKFORT, 13 Augustus.

In een berigt uit Leeuwen van 4 Augustus, waarbij aan de *Allgemeine Zeitung* de nota van den Fransehen gezant bij het eedgenootschap, betrekkelijk de uitdrijving van Prins Lodewijk Bonaparte, wordt toegezonden, leest men dienaangaande de volgende aanmerking:

» Zoo al de Landdag terstond wilde treden in eene definitive beslissing omtrent het te kennen gegeven verlangen, — hetgeen echter niet waarschijnlijk is, dewijl de meeste gezanten zwarigheid zullen maken, om zonder uitdrukkelijke instructien hunne eeden uit te brengen — dan kan men toch naauwelijks verwachten dat het antwoord overeenkomstig de wenschen van Frankrijk zal uitvallen. De Prins is Zwitsersch burger, en kan dus, wegens alle daden, die hij op Zwitsersch gebied pleegt, voor de overheden van zijn kanton ter verantwoording geroepen, maar niet op verlangen van een vreemden staat uitgebannen en dus zonder regterlijke uitspraak van zijn burgerregt ontzet worden. Dat hij niet edelmoedig handelt jegens zijn nieuwe vaderland, waaraan hij door zijne handelwijze en zijne met vroeger door hem gedane beloften strijdige tegenwoordigheid, moeijelijkheden berokkent, besef ieder onbevooroordeelde; maar het tijdstip, om hem te beduiden, dat hij beter deed met bij zijn ouden vader de pligten eens zoons te gaan vervullen, dan zich te Arenenberg aan allerlei heroïschimmen en droomerijen over te gaan, is verzuimd geworden, en thans nu zijne uitdrijving gevorderd wordt, is Zwitserland het aan zich zelf en zijne eer verpligt, zijnen burger te beschermen."

— Uit Konstantinopel, 18 Julij. De Drusiers geven de Egyptenaren de handen vol werk; zij hebben hen andermaal eene kleine nederlaag toegebragt. Het is naauwelijks waarschijnlijk dat Ibrahim Pacha hen ooit onderwerpen zal. Hij verbrokkelt zijne beste strijdkrachten tegen dezen krijgshaftigen volksstam; en hij zal daarmede eindigen, zich van twee kanten te zien aanvallen, want de Porte schijnt grooten lust te gevoelen tot den aanval te blazen, zij zet hare krijgstoerustingen met den grootsten ijver voort, en verbergt voor niemand meer, dat dezelve tegen Mehemed Ali bestemd zijn, zoo deze zich slechts mogt roeren. Hij schijnt zich werkelijk te willen roeren; alle berigten stemmen daarin overeen. Derhalve heeft de Porte dan ook spoedig bevel gezonden aan den Kapudan Pacha, zich niet ver van de Aziatische kust te verwijderen, dezelve veeleer te naderen, en wanneer de vloot des Onderkonings, die, naar men hier algemeen gelooft, uitgezeild is, op hem mogt stooten, hezelve niet te ontwijken, maar haar wakker aan te vallen; daaruit moge ontstaan wat er wil. Dit is duidelijk; doch zoodanig luidt het bevel des Sultans; een bevel dat de ganschc diplomatie alhier in schrik gebragt heeft. Er heerscht onder de diplomaten eene buitengewone drukte; zij gaan en komen, confereren en correspondeeren met den Reis-Effendi, zij waarschuwen en verzoeken, toch geenen onberadenen stap te wagen; doch alles te vergeefs. »De Sultan, Mijnheer," is het antwoord des Ministers, » heeft bevolen en de Kapudan Pacha zal zijnen plige doen." Zoo staat hier de barometer; hij wijst op oorlog die, naar ik geloove, schier onvermijdelijk is geworden, daar Mehemed Ali zich met even weinig gematigdheid als de Sultan gedraagt, eigentlijk de aanvaller is, vermits hij onophoudelijk naar onafhankelijkheid blijft streven. Hij heeft zijne agenten alhier doen weten, dat de Porte verstandiger zou handelen, zich met hem in der minne te verstaan, daar hij anders met geweld zich zou kunnen verschaffen wat men hem thans weigert, weshalve hij den Sultan dringend verzoekt hem uit eigene beweging de onafhankelijkheid te schenken. Op deze opening alsmede op de uit Kaïro en Alexandrië ontvangene berigten, rust men zich hier tot eenen oorlog uit, die, gelijk gezegd is, onvermijdelijk schijnt.

Scheepstijdingen.

Uitgeklaard.

Den 15den dezer, de Sloep *Trefulgar*, Kapt. J. H. Thomas, naar Saramacca en de Boven-kust.

Den 20sten, de Nd. Am. Brik *Adriatic*, Kapt. F. Curtis, naar Gloucesters lading: 178 vaten Melasses.

Te Paramaribo ter Boekdrukkerij van BOON & Co.